

Pirkko Rinta-Tuuri

**SAAKO VANHAKIN
SANOA
SANANSA?**

Suuri kiitokseni Kalervo Mieltylle hänen hyväntahtoises-
ta avustaan hajallisten ajatusteni kokoamisessa kirjan
muotoon. Ilman hänen apuaan kirjaa ei olisi.

ISBN 978-952-93-9255-1

Pirkko Rinta-Tuuri

**SAAHAN VANHAKIN
SANOJA SANANSA?**

**Yksinäisyys hei! Juotaisiinko yhdessä
kuppi kahvia?**

Tiiviiksi tuumattua

Luonto ja minä

Kulje avoimin silmin, luonnossa riittää aina ihmeteltävää.

Kohtelee kotieläintäsi niin kuin hän olisi pallollisesi.

Koirana on helppo olla. Täysihoito – joku toivoisi koiran haukkuvan.

Mene katsomaan, kivenkolossa kukkiin kis-sankello – ihanaa.

Sitten kun en enää hoida puutarhaani – kaipaavatko kukkani minua?

**Jumala armahtaa aina, ihminen harvoin,
luonto ei milloinkaan.**

**Puutarhassani on maailmankaikkeuden kau-
neus ja ihme.**

**Yksi kylmä yö voi tuhota puutarhan upeim-
matkin kukat.**

**Tyhjä päivä tänään. Edes linnut eivät tule vie-
railulle tällaisella säällä.**

**Älä moiti kuumaa päivää, kohta on syysmyrs-
ky.**

**Myrsky ja sade saavat mielen matalaksi, vilu
melkein vihaiseksi. Mitä puuttuu, ihana van-
ha villapaita, sielun virkistys – villan lämpö.**

**Turha on pilviin kurkottaa, jos makaat piste-
levän katajan alla.**

Mustankin lampaan villa lämmittää.

Yhtenä syyspäivänä ne tulivat. Mikä meno ja meteli. Harmaat linnut tappelivat ja söivät pihlajani marjat. Kunpa olisi vatsansa kipeät! Mitä talvella syötte, kun ette yhtään säästäneet?

Jumala ja luonto

Jumala hymyilee aurinkoisena kevätpäivänä.

Jumalan mielestä nokkonenkin on hieno kasvi, vaikka se niin pirusti polttaa nilkkoja.

Puutarhassani on kymmeniä kasveja – ne kaikki kukoistavat Luojan antaman ajan.

Jumalan henki on jo puutarhassani, missä kaikki kukoistaa ja loistaa.

Kukat nousevat maasta. Tiedätkö, kuka ne kasvatti – eivät ne sinun käskystäsi tulleet.

Kesä on ylistys Jumalalle. Mikä on syksy? Ruska on satoa koko kesästä.

Elämä, muut ja minä

Yksinäisyys hei! Juotaisiinko yhdessä kuppi kahvia?

Näin vain pienen osan maailmasta – kuinka paljon jäikään näkemättä.

Ole varovainen ihmisten suhteen ja ole varovainen Jumalan suhteen – Hän näkee ajatuksetkin.

Ajattelen paljon turhaa – kuinka voinkaan olla niin tyhmä.

Hiljaa pysyvät hyväksytään helposti.

Paljon on turhia keskusteluita, joilla ei ole tarkoitukseen parantaa maailmaa tai edes lähimmäisen mielialaa.

Ihmiset haluavat näyttää viisaammilta kuin he ovat. Älä usko selityksiä – puoletkaan eivät ole tosia.

Jumalan hullut, tunnenko teidät? Tarvitsisin viisautta, jotta tuntisin.

Suru kohtaa kunkin omalla tavallaan.

Pohjalaiset eivät ole pahalla päällä, he vain näyttelevät totista.

Ole ystävä kaikille. Älä pahoita mieltäsi, vaikkei toinen kuuntelekaan.

**Tien päällä voi matkata toinenkin tolvana,
joten muista olla varovainen.**

**Jos luulen saunani olevan paras, naapuri-
ni sauna on kuulemma paljon parempi – he
ovatkin selvästi puhtaampia!**

**Jos kuljet pilvissä, odottavat maahan polki-
jasi jo alas tuloasi.**

**Hyvä-ääniset saattavat uskoa, että laulun
lahja on annettu palkkiona vain oikeille ih-
misille.**

Valituksen taustalta kuultaa usein laiskuus.

**Suuri asia muuttuu jonakin päivänä pieneksi
ja pieni asia suureksi.**

**Jokaisen pääkoppa on vähän erilainen, mut-
ta kopan sisäiset ajatukset hyvin erilaisia.**

Tulevaa on turha murehtia – se on vain kohdattava.

Halveksivan ihmisen katse on yhtä arvostelua kuin vasikan ostajan.

Ihmiset kyllä kuuntelevat hyviä puhujia, mutta ottaako joku niistä opikseen?

Laiskalle jo liikkeelle lähtö tuottaa vaikeuksia.

Tuvan siivo ei kerro sinusta totuutta. Sielun siivoa ei muut huomaa, vaikka se olisi hyvä.

Nukkukaa vaan huoleta, Jumalan piijat (suojelusenkelit) ovat aina hälytysvalmiina.

Ilkeily on suurta muotia, kateus istuu sen aisalla.

Voivatko aivot olla rahankuvia täynnä?

Ihmisen ilkeys on loputonta – eläinkin väsyisi jo.

Tiedätkö, kuka olet? Mene itseesi, löydät uuden muukalaisen.

Mitä enemmän ruikutat, sitä vähemmän saat apua.

Yksinäisyys on onni – ei aina tarvitse olla varuillaan, millä mielellä kaveri on.

Yksinäisyys hiipii ikkunani alla.

Joskus pilvet ovat korkealla, joskus matalalla – koskaan et saa niitä kiinni.

Onko ”tuppisuu” paras ihmisrotu?

Rakasta hyvää niin sanoissa kuin teoissa, silloin luot kotiisi lämpimän rakkauden ilmapiiirin.

Ihmiset luulevat tietävänsä kaiken, mutta totuudesta he eivät tiedä puoliakaan.

Onko Jumala tehnyt virheen lähettäessään maailmaan täysin turhia ihmisiä?

**Pitäisikö meidän kaikkien olla samanlaisia?
Kuka vastaa?**

**Raha se on, joka antaa rauhallisen unen.
Mitä enemmän sitä on, sitä rauhallisemman unen.**

Kyllä moni on esittänyt koko elämänsä hyvää ihmistä, ja silti moni on nähnyt pirun hänen kainalossaan.

Älä itke varastettua kukkaasi – varkaan tarhassa se kukkii upeasti.

Jaksa vain kuunnella, tyhmälläkin voi olla hyvä idea, mutta se on yhä kaukana.

Mies väittää olevansa rehellinen, vaikka hänellä on kädessään varastettu lapio.

Tekosi kertovat, mikä olet.

Pienelläkin valheella paljastat itsesi, kun se on oikeanlainen ja oikeaan aikaan lausuttu.

Ei voi arvata, mitä surua ystäväsi kantaa. Kun kuulet sen, on vaikea uskoa sitä. Miten hän jaksaa? Pyydä Jumalalta hänelle voimaa.

Elämän matkalla kokemiasi vääryyksiä ja ilkeyksiä et saa pois mielestäsi – ne ovat tehneet pesän sinun luonteeseesi.

Astelet pidempiä askeleita, että matkasi joutuisi nopeammin, mutta kiireesi vain lisääntyy.

Mitä julkeammin valehtelet, sitä paremmin sinua uskotaan.

Mitä enemmän luulee tietävänsä toisen asioista, sitä enemmän saattaa myös erehtyä.

Pikkupirut odottavat yhdessä isoa pirua. Se on lomalla – vai onko?

Voi, miksi Jumala ei kurita tuota pahaa ihmistä, kun se aina vaan saa turhaan mellastaa.

Alkaa ajatella myötämielisemmin: ei kiitosta varkaalle, vaan kiitos siitä, ettei hän pysty kaikkea varastamaan.

Ajattele, ettei varkaankaan ole aina hyvä olla.

Rukoilet ja rukoilet yhä uudelleen. Milloin luulet saavasi vastauksen – tuskin koskaan.

Katalat ihmiset opettavat pelkäämään kaikkia ihmisiä. Et voi luottaa kehenkään.

Ihminen joutuu usein katumaan, ettei uskonut ensimmäistä aavistustaan.

Varastamasi lapio ei ruostu koskaan. Aina kun näet sen varastossasi, piru muistuttaa, että tuonkin olet varastanut.

Varastosi tavarat ovat melkein kaikki varastettuja. Jonakin päivänä sinun on tehtävä niistä tiliä. Kuinka vaikeata se onkaan. Ymmärrätkö ollenkaan, mikä sinä olet, kuka meidät lopulta tuomitsee, ja olemmeko itse omia tuomareitamme?

Kävele vaan, vaikka kantapäät halkeaisivat.

Hetken lepo tekee jatkon vaikeaksi.

Kaikki te kiusatut, kaikki te kiusaajat – nyt tulee joulu. Kiusaaja, ehditkö vielä valmistaa kaikki kiusauksesi?

Kiusattu – jaksatko vieläkin antaa anteeksi kiusaajan teot?

Kiusattu – rukoile kiusaajan puolesta, sillä hänen tuomiopäivänsä on kova.

Se hyvä joulu meni, eikä kukaan huomannut. Ei se näyttänyt miltään.

Hyvää Joulua teille, jotka sitä tarvitsette.

Ymmärrätkö, miten hölmöä on arvostella muita ja puhua heistä pahaa?

Voisitko parantaa ilkeän mielen? Ilkeydellä tekee lähimmäisensä sairaaksi ja mielen mustaksi.

Iloinen ystävä piristää, ja monena päivänä muistat hänen vierailuaan ilolla toivoen hänen poikkeavan useammin.

Jos muistelet vanhana liikaa vääryyksiä, joita teit toisille, tekevät muistot sinut vielä hulleksi.

Pohojalaasittaan

Moni murehtii muiren syntiä eneet kun omiansa.

Viälä kontillansakin joku toivoo toista helevettiin.

Tekopyhä tiätää oikian uskon.

Se joka eniten kauhisteloo manoota, on teko-pyhin.

Kyllä maailmanparantajia on palio, mutta vähä on lopulta saatu parannettua – palio pahennettua.

Tänään muutamalla markalla saat monta mälliä, huamenna oot hukannu markat ja mällit.

Omatunto ottaa varkahan kiinni kualeman portiilla. Turha on enää katua, ku maksun aika on eres.

Tyhymät tympääsöö, ja viisahia rookaa harvoon.

Turhaa on tuumattu liika useen.

Tuloo se vanhuus pyytämättäkin.

**Moni on puheeta pitäny ja muita neuvonu,
muttei oo niitä niitä itte nourattanu.**

**Kyllä on palio kipiän omantunnon kukkapus-
kia hautausmailla.**

**Kukkapuska äitees hauralla ei torista, jotta
rakastit sitä. Useen muistat äitis turhat teot,
jokka sun tulis antaa anteeksi.**

**Kipuuhin tottuu, kun on puluveria, muttei
järijen vähyytehen.**

**Moni on itsestänsä niin hyviis luuloos, nottei
hoksaa omaa mitättömyyttänsä.**

**Ittekehulla moni teköö palio eneet töitä kun
krupillansa.**

**Aina oot jonkun silimis komia, toisen miä-
lestä ruma. Torellista sialun sisustaa ei tiärä
kukaan.**

**Jos tiäret kaiken toisen sairauresta, niin ei
se sun miälestä lääkäriä eres tarvitte.**

**Jos joku kehtaa sanua vasten naamaa, notta
soot vääräs, niin kyllä se kraappaa.**

Rahasta soon kiinni monenkin usko.

**Alakaasinko pelekäämähän kuinka kuria
vanhuus on eres, ku jo nyt välihin harroos-
taa.**

Olis varmahan mukavaa, jos olis viisas.

Tyätä soon piänikin askares.

**Parantajia on palio, parannettavia palio
eneet.**

**Jos valitat taivaan tähdille, tiedä, että apu on
hyvin kaukana.**

Kaatumista ei tarvitse opetella, se luonnistuu itsestään.

Jolla ei enää ole aikaa, se ei omista mitään.

Kuoleman pelko ei perustu totuuteen, vaan näköharhaan.

Jokainen voi vastata elämälle ainoastaan vastaamalla omasta elämästään.

Jotkut ovat tehneet itselleen ikonin omasta peilikuvastaan.

Sarastuksen riemu kantaa harteillaan sammumisen tuskaa.

Sankarillisten sanojen takaa kuultaa usein pelkurin teot.

Itsekehu seisoo usein käsi kädessä huonomuuden pelon kanssa.

Jumala ja minä

Jumala – Sinä naurat meille, jotka valitamme vastauksestasi: ”Olette saaneet kaiken tarvitsemanne.”

Sama Jumala kuulee sinunkin rukouksesi, joka kuuli Jeesuksen rukoukset.

Jumala, pidä huoli meistä! Kiitos.

Rukoile tänään, huomista ei ehkä olekaan.

Jumala, miksi et ole ahkerampi? On paljon apua huutavia.

Toinen näki maapallon kaikki hienot nähtävyydet, toinen omat peltonsa. Pietarilta he saivat saman tuomion.

Mene, Jumala, laskettelemaan, poikani voi kaatua, ja mäki on suuri.

Vihata on paljon helpompaa kuin esirukoilla.

Jokainen astuu kerran totuuden eteen.

Jumala saalistaa rakkaudella ja nostaa sitten pehmustettuun arkkuun huilaamaan.

On monenlaista ahdistusta. Sinä Jumala yksin tiedät kaikkien mielet.

Uskontoja on valtava määrä. Onko Jumalia vain yksi?

Oikea usko – onko sellainen jollakin?

Yhtä hyvin sinä Jumala olet täällä tienhaarassa kuin kirkon mäelläkin.

Jumala – lupasit olla aina kanssamme – silti olet toisinaan kateissa.

On monenlaista ahdistusta. Sinä Jumala yksin tiedät kaikkien mielet.

Olen pahalla päällä ja tympääntynyt. Tekisi mieli haukkua sinut – Jumala – ettet hoida tehtävääsi.

Kiroilisin Sinulle, Jumala, mutta mitä siitä välittäisit. Pieni muori voi katkerasti kiroilla suurelle Jumalalle – ja Sinä vain naurat. Kiitos, että saan viettää helpottavan manaa-mispäivän!

Myöhäinen iltarukous: Jumala hei – minäkin olen yhä valveilla!

Paljon on niitä, jotka eivät tiedä, että ihmeitä voi tapahtua joka päivä.

Aina ne ovat matkalla jonnekin, koskaan he eivät saavu perille. Vain pilven Herra heitä paimentaa.

Jumala, mykkä Jumala, sano minulle, millaiseksi minun pitäisi muuttua – en ole se!

Näit Jumalan vanhuksen ja lapsen silmissä. Hän ei viipynyt kauan – oli kiire – Jumalalla.

Kukaan ei kiellä sinua saavuttamasta korkeata henkisyyden tasoa.

Työskentele sen eteen, niin henkimaailma ja ymmärrys voivat avautua.

Jumala – tee minulle selväksi, mitä minun vielä pitää tehdä, ja mitä uskoa?

Joka hetki pitäisi elää Jumalassa. Auta minua, sillä se on kova määräys – jumalattomalle.

Jumalani – monta kertaa olet minulta lymynyt, mutta aina olen Sinut löytänyt – joskus tosi monien vaikeuksien kautta.

Rakkaus on Jumalan luonto, ei Hän koskaan kosta – vaikka joskus sitä tuntuu.

Kuule minua – Jumalani – Sinä yksin voit tukkia niiden suut, jotka pelottelevat arkoja sieluja helvetillä.

Jumala – miksi panet meidät epäilemään kaikkivaltiuttasi?

Pohojalaasittaan

Viis siitä Jumala piittaa, vaikka kiroolekkin nolouttas, kuhan et siitä muita syytä.

Jumalaa voi kiittää vaikka kylmästä ilimasta, jos ei muuta aiheista löyry.

Mulla on mukava Jumala. Se on mun kaveri – melekeen aina.

Tuu, Jumala, taas apukuskiksi, mulla on reissu eres.

Kuule nyt muakin Jumala ja anna anteeksi se, että luulen, jotta jos olisin saanu mennä kouluhin, niin olisin kukatiäs nyt hyvin nolo pappi.

Joka ainua kuusenhako, puunlehti ja -oksa on Jumalan hualenpito-kirijas ylähä merkit-

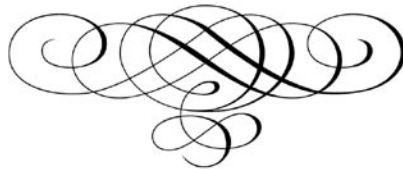
tynä. Jos joitakin niistä kysyt, niin varmahan löytyy.

Kyllä oot kiittämätä syäny monta ateriala. Ymmärrätkö, nottei yksikään jyvä kasvaas rukihin tähkäs iliman Jumalan suamia ilimoja.

Kuulekko Sä Jumala? Kyllä Sä päästit monta pakanaa taivaasehen, mutta ne olikin hyviä ihmisiä ja aina auttamas toisia, vaikkeivät ollehet ikinä kuullukkaan Susta.

Joskus hyvyyski teköö pesän ihmisen syrämehen.

Kiitos Sulle Jumala – Soot vain niin arvaamatoon, nottei tierä, mihinä Sä kulloonkin oot.

Lopun ajatus ja minä

Ystävän kuolema masentaa – hän kun jo tietää, mitä rajan takana löytyy.

Monta kertaa olen ollut menossa, mutta vuoroni ei vielä tullut. Ihmettelen, mitä on vielä tekemättä, kun kerran aikaa annetaan.

Älä sano pahasti kenellekään. Vielä kuoltuasi sinun ilkeytesi muistetaan.

Pahat sanat ja etenkin ivat eivät koskaan kuole.

Ihminen on ikuinen kiertolainen. Aina uusi elämä ja aina vanhat läksyt.

Elämä luisuu ohi, etkä ehtinytkään tehdä elämäntehtävääsi – oli niin kiire arkisten töiden kanssa.

Pohojalaasittaan

Monelta loppuu elämä kesken.

Kaikki kualla kupsahtaa aikanansa. Toinen muistetaan kiven viäres nimestä, toisen muistaa joku iltaruskon kauneures, kolomatta ei kukaan muista eres olovankaan.

Elä täysillä – vaikka muiren kiusalla.

Monikaan ei ehdi herätä paremmuuden huomastaan, kun jo kuolema kesken hyviä päiviä saavuttaa.

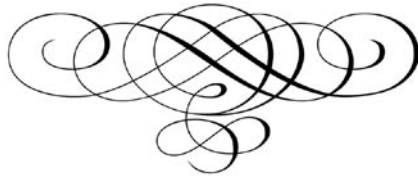
Hän on kuollut, mutta hänen ilkeytensä elävät.

Muista, että päiväsi voi päättyä, vaikka aamu vasta sarastaa.

Yksin olet lopuksi, se on osasi. Vanhat työkalusi ruostuvat ja lahoavat. Sinäkin lahoat, kun et enää jaksa, ja työntösi loppuu.

He poistuivat tuonpuoleisiin. Onko heillä edessään vain harmaa sumu?

Kun tulit hädissäsi henkiolentona kysymään, mihin olit joutunut, et tiennyt kuolleeesi. Sain kertoa sinulle tämän oudon uutisen ja neuvoa sinulle tien valoon. Kuolema oli sinulle uusi asia, jota et ollut osannut odottaa. Miksi ei jokaiselle kuolemansairaalle kerrota, että elämä täällä päättyy eikä mitään näin kama-laa ole edessä – ja ettei kaikille heti löydy auttajaa?

Taivas, helvetti ja minä

Taivaaseen ei ole satelliittipaikanninta.

Iankaikkinen elämä aloitetaan jo maallisen elämän aikana.

Taivasosaa ei voi ansaita istumalla kirkossa joka ainoassa tilaisuudessa. Taivaaseen kuljetaan usein arvaamattomien mutkien kautta.

Monet epäilevät, ettei helvettiä ole edes tehty. Ovatkohan he oikeassa?

Helvetti on irti, kun kaksi äitiä riitelee lastensa riidasta, jonka lapset olisivat jo sopineet.

Moni uskoo elävänsä ilman pirun kiusauksia huomaamatta, että taas on viikko vierähtänyt paholaisen leikeissä.

Me ihmiset rakensimme helvetin.

Piru on eri lailla viekas kuin luulet.

Pirulla on monta asua. Se voi olla paras ystäväsi ja asua sydämesi alla. Odota vain, kyllä se pintaan nousee.

Yrität saavuttaa pirun, sehän on takanasi, turhaan juokset.

Kirkko, papit ja minä

Paljon on puutteita, paljon jumalattomia. Kirkonko ne pitäisi hoitaa? Näytä niille ensin oikea teko.

Kyllä olisi kirkossa ehtoollisvieraita, jos pantaisiin viiden euron lantti suuhun.

Uskonko – kannattaako uskoa? Monet ovat sitä saarnanneet, harvat ottavat todesta.

Uskooko pappikaan aina kaikkea, mitä hän saarnaa – kunhan vain puhuu?

Pappi oli juopon kanssa Pietarin puheilla. Pietari ei puhunut kummallekaan.

Pohojalaasittaan

Pirut ne on papillakin – useen raakemmat kussalla.

Peninkuluma kirkkohon on toisille lyhyt, toisille liian pitkä.

Kyllä on vaikiaa olla hyvä pappi, kun pakanaakin saarnaa halavalla.

Ei piisaa kirkoskaan päreenvalo orres.

Halavalla pääsis uskovaasten piirileikkiin.

**Haluaasko harras pappi saara seurakan-
san uskomahan hänen sanansa? Hällä väliä,
kunpahan jaksavat istua hilijaa – uskoo mitä
uskoo.**

**Kummanko tupakinpoltto on suurempi syn-
ti, papin vai pakanan?**

**Pelekän tupakin takia ei jouruta helevettihin,
mutta kyllä se menomatkaa jouruttaa.**

Monella on pirun kans pualipäivän sopimus.

Pappiakin potuttaa joskus niin pirusti.

**Turhat veisoot menöö useen helevettihin. No
– tarvitahan niitä siäläkin.**

Moni elää täs maailmas jo pirullises heleve-tis.

Papin uteliaisuus tympääsöö.

Kyllä moni pappi on innostuksis alakanu vir-kansa. Kuinkahan moni on vanahana paina-nu nöyränä päänsä, kun seurakunta se vaan pirun temppujen kans pelaa?

On maharotoonta saara tämän aijan seura-kuntaa uskomahan Jumalan sanaa.

Saisikko sä ne rukoolemahan tosisnansa lähimmääsen tai sen naapurin pualesta? Juas-ten ne menöö naapurinsa kiruamahan!

Jumala – älä tuamitte saamatoonta pappia – kaikkensa sekin yritti.

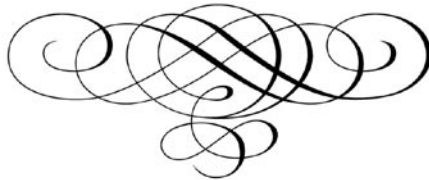
Jos väkkäri antaas kirkon ovella pääsymak-sun ja lykkääs jokahitten kourahan kympin,

**niin sanankuulijoota olis ja lisäpenkkiä timp-
rattaas.**

**Moni on turhaan hävenny, kun on väsyksis
kirkonpenkiltä luiskahtanu. Mitä tua ny!**

**Palio paheet, jos lypsylavittalta liarahrit,
maito kaatuu ja koutulta sais tärskyn ja mus-
teloomia.**

**Moni näyttelöö uskovaasta – ristii kätensä
näyttävästi. Tekouskovaasta Jumala auttaa,
sillä kun näyttääs menevän aina hyvin.**

USEAMMIN SANOIN

Siitähä se riippuu, kuinka sen ottaa

Kyllä se niin on, jotta elämän mukavuus riippuu aina siitä, kuinka sen ottaa – raskahastiko vai ei ny aivan toresta – anna mennä laatuusesti.

Voi jotta meit onki sitten kaiken karvaasia elämän riiputtajia. Toisiaki, jok olis jo tualloo saanu lakata riiputtamasta, mutta siinä vai retaataha elämän langas kiini toiste vaivoona.

Omasta miälestä otetaha elämää vielä not oikee, ja ku aina löytyy niitä, jok ottaa siltä kantilta, notta olis korkeen aika huanoosten lakata riippumasta, ku perinnöölleki olis jo valamihit reijät, eikä kärsisi kovan kauvaa vitkastella – mutta siitähä se riippuu, kuinka sen ottaa.

on niitä sellaaasiaki, joiden ei luulisi ottavan elämää toresta mihinää vaihees. Antaa mennä vaa, ei oo hualta huamisesta, vaikka näläkä kurniis – eihä Suomen maas oo näinä päivinä kukaa näläkähä kuallukkaa – ainahan

joku toisenki erestä raataa, notta ruakaa ilimestyy ku Sarpatin leskelle jauhoja. Sitä kun osaa ottaa sitlä kantilta, nii jopahan siinäkin riippuu.

Mutta kyllä se kulukaa mun miälestä palio riippuu tämä elämisen ottaminen siitä, kuinka meiton kasvatettu. Toiset on saanu yltäkyllin kaikkia prameutta ja fiinin kasvatuksen – tokkopa niiston tullu sitte niitä jaloja sialuja.

Suurimman osan meirän ikäluakasta on pitäny het ruveta tyähä, ku on puansa saanu kynnyksen yli. Ei siinoo omaa miältä kyselty, sen ku raarat vaa, mutta siitähä sekin riippuu, kuinka sen on ottanu.

Toiset on katkerootunu, toiset säilyttäny iloo-sen lapsen miälensä – ja ovat kyllä takuulla tyytyväisempiä elämäänsä ku erelliset.

On niitäki, jokon jo kersasta asti saanehet ottaa elämänsä iha niin kun on itte tahtonu – ei oo kysytty eikä lausuttu, siitä vaan elämän syriäs roikuttu. Kyllä niistä on sitte kaiken karvaasta eläjää seliinny. On hyvää ja pahaa, mutta kuka sen ny sitten loppujen loppuiksi

pystyy selevittämähä, mikä niistä o sitä hyvää ja mikä pahaa.

Siitähä se riippuu, kuinka sen ottaa.

Ristin vetoa

Yhdeltä kulkijalta jää askeleistaan vain yhdet jäljet – niitä on helppo seurata. Yhteen Jumalaan on vain yksi usko. Onko sitä helppo seurata?

Jospa meillä olisikin vain yksi Jumala ja yksi usko. Helppoa se olisi, taivaan perillisiä oltaisiin joka ikinen, mutta kuinka paljon mah- tuukaan jumalia ihmissieluun?

Kukapa sitä myöntäisi palvelevansa tämän maailman jumalia. Vähäistä on se osuus teoistamme, jota teemme Jumalan kunniaksi – vaikka niin hartaasi sitä todistamme.

Olemme han hartaitakin vain silloin, kun se meille itsellemme parhaiten sopii.

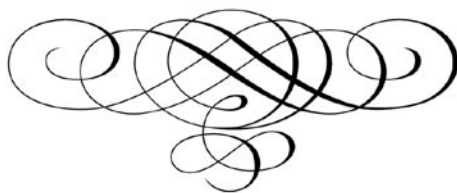
Tekopyhyys se on tämän päivän kirkkokan- san suurin valtti. Sen turvin onkin taivaan

matkaajia laumoittain. Mutta kun Hän tulee, löytääkö Hän uskoa?

Usko onkin muilta salattua. Se on yksilön ja Jumalan välinen suhde. Sitä ei tarvitse seuroissa kätellen ja kirkossa veisaten todistaa. Usko on uskottu yksinkertaisille ja lapsenmielisille.

Joskus kannattaa jäädä miettimään ja puntaroimaan, minkälaisia ovat nämä meidän aikamme yksinkertaiset ja lapsenmieliset?

Tarvitaan nykyaikana iso annos itsensä kasvattamista ja kieltämistä, viisauden ongelmien ratkomista, että löytää yksinkertaisuuden – ehkä uskonkin.

Mikä on tärkeintä

Jospa tietäisinkin sen, mikä on tärkeintä – koska ja missä, tässä ja nytkö? Minunko kohdalla vai jonkun toisen, nuorien vai vanhojen, luonnonsuojelijoiden vai tekniikan?

Kysymyksiä riittäisi loputtomiin – tai ainakin siltä tuntuu. Mutta jos paneudun aivan mitätömän pienelle alueelle, taikka ihan kaikkein alimmalle rappuselle, tärkeintä on minun näkökulmastani katsottuna kuoleman pelon poistaminen ihmisten mielestä.

Mikään asia ei olisi nimeksikään yhtä tärkeä kuin tuo yksi asia, että ihmiset ymmärtäisivät, miten luonnollinen kuolema on. Se on vain vanhan nutun riisumista päältäään, se on tämän resuisen ruumiin jättämistä ja jatkamista juuri siitä pisteestä, mihin sen jätimme.

Kuolema ei muuta meitä hituistakaan – ei paremmaksi eikä pahemmaksi. Emme liioin lopeta siihen. Vasta silloin ovat kaikki ovet auenneet, ja kaikki mikä nyt on salattua, on meille selvitetty.

Kuinka jännittävä ja ihmeellinen sielujen maailma meille avautuukaan! Kuinka toisin ihmiset eläisivät ja valitsisivat elämäntapansa, jos he edes yhden tunnin päivässä muistaisivat kuolemaansa.

Mutta suurin osa heistä ei edes halua keskustella tuonpuoleisesta. Tuntuu joskus ihan hämmästyttävältä heidän mielipiteensä kuolemasta. Tosin yhtä hämmästyttäviltä tuntuvat omanikin, mutta siitä olen aivan varma, että kun jätän tämän maallisen majani, niin en sitä enää koskaan tarvitse. Minä itse kuitenkin jatkan yhtä vahvana henkiolentona, kuin mitä olen täälläkin ollut.

Kuolema ei ole musta

Kuoleman maa – tuonen virran tuolla puolen. Jokainen on luonut siitä mielikuvituksensa voimin oman käsityksensä ja parannelut siitä mitä merkillisimpiä kokonaisuuksia. Harvat haluavat siitä keskustella, suurin osa

sanoo karttavansa ajatuksiakin siihen suuntaan.

Kukaan ei kuitenkaan pysty vannomaan, etteikö heidän olisi edes joskus ollut pakko ajatella kuoleman maata. Sinnehän me kaikki kuitenkin ollaan matkalla. Ennen pitkää olemme vuorollamme siellä jokainen – niin minä kuin sinäkin. Kaikki muu on epävarmaa ja sattuman varaista tässä elämässä. Järkkymätön totuus on kohdallamme edessämme. Totuus, joka selviää meillä sillä hetkellä, kun astumme kuoleman maahan.

Jokin musta synkkyys asustaa sanojen ”kuoleman maa” yllä. Ehkä me olemme itse sen saaneet aikaan syntiemme ja niiden rangaitusten pelossa. En osaa sanoa, onko tuo pelottelu ollut hyväksi vai pahaksi, me ihmiset emme niistä huolimatta ole tulleet sen paremmiksi – päin vastoin.

Oman rajoitetun käsitykseni mukaan luulisen ihmisen pääsevän vasta kuoleman maassa käsiksi siihen tavalliseen elämäänsä, joka on meille tarkoitettu. Tämä elämä on vain koetusaikaa, jonka tarkoitus selviää perus-

teellisesti itse kullekin tuonen virran tuolla puolen.

Turha on tässä toista neuvoa. Itse kunkin on omakohtaisesti harkittava se, kuinka tämä elämä on syytä elää.

Rukous

Sinä – kaikkivoipa Jumala. Anna minun muuttua kiveksi, en jaksakaan enää olla ihminen. Anna minun tulla kiveksi sille tielle, jota panna minut kulkemaan. Mitättömäksi, pieneksi kiveksi, joka ei pyydä mitään, eikä vaadi mitään itselleen. Kiveksi, joka vierii ihmisten askelten alla aavistaen heidän kulkunsa suunnan ollen aina valmiina täyttämään kolut, etteivät he kompastuisi tiellään.

En pyydä olla valkea kivi, en sileä, enkä kiiltävä, siihen en pysty. Minulle riittää olla musta kivi, rosoinen, johon heidän korkojensa naulat ovat tehneet reikiä, ja minä rapisten kierisin koloihin helpottamaan heidän kulkuaan.

Tämä kivi ei tarvitse mitään, ei valita mistään. Tällä kivellä on vain yksi tehtävä ja päämäärä: olla heidän askeltensa alla.

Kaikkivoipa Jumala, Sinulle ei mikään ole mahdotonta – muuta minut kiveksi!

Pientä tietoa

Jumalan lehmä on sen pienen tulipunaisen otuksen (samettipunkin) nimi, jonka tapaat marjapuskissa keskikesällä. Se on vain punainen piste, joka liikkuu nopeasti.

Vesipisara heinässä on Jumalan lehmälle lasimeri.

Koivunmahlasta

Mahlan parantava voima on arvoituksellinen. Toisille riittää ruokalusikallinen päiväsä, toisille ei auta edes kahden litran annos.

Paha akka ja peikko

Paha akka on kuin peikko. Minkälainen on sitten peikko? Sehän on kuin paha akka. Ja minkälainen on paha? Paha on paha.

Eikö mies sitten ole paha? Ei – se on paljon pahempi kuin peikko. Se on paljas paha – ainakin pahan akan mielestä!

Elämän ohjeeksi

Yritä ajatella koko ajan elämän valopuolia. Unohda kaikki ruma ja tuskallinen.

**Suurtenkin tappioiden jälkeen syntyneet masentavat ajatukset pidetään kurissa muis-
telemalla entisiä saavutuksia, joita kukaan ei
voi mitätöidä.**

**Kun huomaat vanhenevasi, älä kadehdi nuo-
ruutta ja kaihoa jo menetettyä. Onhan sinul-
la menneisyytesi, työsi ja rakkautesi, jotka
eivät aiheuta kateutta. Elä niissä, jos ei enää
mihinkään muuhun ole mahdollisuutta.**

**Ihmisellä itsellään on mahdollisuus päättää,
miten hän suhtautuu kärsimyksiinsä – onko
hän sika vai pyhimys, vai kohoaako hänen
huuliltaan rukous vai kiros.**

Mustat mummot

**Mustat mummot – missä ihimeessä kuulin
olevani mumma, musta mumma? Oon käyny
sen seittemäs eri paikas – sairaalas, apteekis,
baaris, kastrulli-, trasulanka- ja ruakakau-
pas – ja tiäs mihinä hyvänsä oon rookannu
ihimisiä aina pankkiiriista mustalaasihin,
valakoosista kipusisarista rääväsuisihin poi-
jan-kloppiihi asti.**

Jostaki hyllyjen takaa kuulin kirkkahan lapsen äänen: isä, isä – tuu kattoho, tualon oikia mumma!

En heti huamaa, jotta se tarkootti mua, mutta ku lapsen kirkkahat silimät siinä hyllyjen takaa mua kurkkii, niin arvasin, jotta onhan muski jotaki näkemistä – eres musta muarin käppärä.

Se tuli melekee muukalaasrunoosta, muukalaas-mumma – se olin minä.

Muovikukat ikkunalla

Oli syyskesän sunnuntai, ruska-aika. Aurinko kultasi maisemat sanomattoman kauniiksi. Auto joi pikitietä alleen tasaisena virtana kohti Kortresjärven kirkonkylää. Ei ollut kiirettä. Tiellä liikkuvaisia vähän, ehti ihailia tienvarren näkymiä.

Yhtäkkiä silmä tavoittaa muovikukat ikkunalla. Talo, ei aivan tiessä kiinni, hyvä näköetäisyys. Jarrutus, mateleva vauhti – ja utelias tirkistely joka ikkunalle.

Muovikelmusta tai ehkäpä silkkipaperista leikatut kukat liimattuina ikkunan alalaitaan. Osa hyvinkin onnistuneita, joka tunnistettavissa olevia, osa tökeröitä, mutta sitenkin kelpo kekseliäisyys – eivät lakastu, ei tarvitse kastella, ei vaihtaa multaa eivätkä kerää pölyä.

**Voi mikä ihanuus minullekin laiskalle olisivat muovikelmuiset kukat ikkunaan liimattui-
na, aina kukkivina. Närkästyneenä muistan
omat nuutuneet, hoitamattomat kukka-par-
kani.**

**Kunpa olisikin rohkeutta tarpeeksi näyttää
olevansa erilainen ja askarrella iltapuhteilla
itselleen ikikukat.**

Leskenlehti

**Olen leskenlehti, Jo satoja vuosia ovat esi-
isäni juuret kasvaneet tällä pientareella.
Pian sen jälkeen kun nuo ihmiseksi itseään
kutsuvat kaskesivat tämän pellon ja alkoivat**

viljellä siinä itselleen ja eläimilleen ruokakasveja.

Ehkä silloin vesi kuljetti, tai tuuli toi leskenlehtenkin alun tälle pientareelle – ja sitkeästi olen pitänyt tässä pintani, elänyt vain, vaikka tuskin kukaan on minusta välittänyt.

Joskus varhain keväällä mummot astelivat ohitseni, ja toinen huomautti: ”Katsopas, leskenlehti jo kukkii”, ja siinä on kaikki kiitos ja huomio, minkä saan.

Jaksaisitko sinä elää vuosisadasta toiseen saman polun varrella ja levittää vaatimaton kukka Luojan iloksi?

Tyytyväisenä elän vuoden ja odotan, että taas saan palan kevättä.

Runollisesti

**Aika rientää, päivät vaihtuu,
yöt unhohon nukahtaa.**

**Kuka vuosia laskisi,
kuka murheita muistaisi.**

**Ihanat iloiset päivät,
pienten lasten naurusuut.**

**Leivosten kevätlaulut,
pääskysten liitävät kiireet.
Ilolla muistan ihanat päivät,
työni taakat unhoon jätän.**

**Menneet on kesät ja talvet,
en laske niitä talteen.**

Elelen tässä ja nyt.

Keväinen aamu – kaikki vielä unessa.

**Sinä Jumala olet jo liikkeellä ja
tuulessa kannat kevyttä kortta
pesän peitteeksi lintuselle,
jota aamun koleus koskee.
Kaikista kannat Sinä huolta.**

Pimeys peittää kaiken, kaamos on loputon.

Saako aurinko aukkoa pimeyteen?

Ahdistaa, ahdistaaako.

Jossakin näkyy kajo – kalpea valon kajo.

**Sittenkin se voittaa. Odota, odota yhä –
jonakin päivänä se aukeaa puoleksi taivasta.**

Sinun on vain jaksettava siihen asti.

On vaikea elämän polku,

kuka kulkea osaisi sen.

**Viitta oikeaan, viitta vasempaan
näyttää – valitse siitä nyt ihminen.**

**Harhaan kuljet sä kuitenkin,
vaikka valitset kummankin tien.**

**Olen väärin mä monia ymmärtänyt,
ja väärin kulkenut tien.**

Olen eksynyt syvälle tyhmyyteen.

**On vaikea kulkea pitkä tie,
joka eksyneen kotihin vie.**

**Tunteen aallokko vyöryy tummana,
yli käy se myllertäen,
riistäen mustiin pyörteisiin ja
eksyttäen syviin syövereihin.**

**Kuka tuntisi tuskani mittaa,
kuka vaivoista välittää mun?**

**Tieni yksin saan kulkea aina,
polun varrella ei vaeltajaa.**

**Kuka nostaisi taakkani pohjaa,
kuka astuisi askeleet mun?**

**Missä on pursi? Missä on ranta?
Aatosteni meri on rannaton.
En löydä yhtään kiinnekohtaa,
ei, ei ainoatakaan.**

**Taivas on kaikonnut äärettömyyteen.
Toivoton tyhjiys ja
autius kietoutuu ympärilleni.
Mielen aapa velloo paikallaan,
ajatuksien meri on rannaton.**

**Vanhenemista ei voi estää,
se vain on pakko kestää.
50 vuotta kun täyttää,
vaikka niin nuorelta näyttää.**

**Kun on edessä marjaretki,
etsi valmiiksi kävelykeppi.
Sen aika koittaa vielä,
on keppi hyvänä apuna tiellä.**

**Kun askeleet lyhenevät,
kun työt ei enää luista.
Voit menneitä vielä muistaa.**

**Kiikkustuolissa heilutella,
menneet asia kertoella.
Vaatia voiteet kolotuksiin,
hierojan apua venytyksiin.**

Pitemmän kautta proosallisesti

Isän kans tukkimettäs

**Siitä on yli 70 vuotta. Ajoomma isän kans suuria tukkia Lymylän mettästä piharaken-
nuksen hirsii varten. Olimma sahannu niitä
viikkotolkulla justeerilla kumoho – ei silloin
ollu moottorisahoja. Mä oksiin niitä kirve-
hellä ja suurimpia pokasahalla. Isä kehuu,
jottoon kätevä käsittelöhön mettätyäkaluja
ja mä tykkäsin, eikä mua muis töis haukkunu
muut ku äitee ja Inkeri.**

**Mettäs oli palijo lunta. Parireestä oli he-
voosten, Rikun ja Mustan peräs vain etureki.
Musta oli nuari ja tosi pritakka hevoonen. Isä
oli opettanut mun käsittelemähän sitä – ei se
sitä Inkerille mettätöihin antanukkaan.**

**Tukit väännettihin yhyres isän kans reen
pankalle ja sirottihin köyrellä ja sellasella
tukkisolomulla kiinni, notta se vain kiristyy,**

kun tukkien peräpäät harras maas (en muuten enää muista, kuinka se solomu tehtiin – muistelimma yhyres sitä tuan Väinön kans, muttei sekään muistanu).

Rikulle pantihin suureet kuarma, ku soli rauhallinen ja veti kuarmaa pritakoomatta. Mä lähärin aina erellä Mustalla, ja mun piti seisoa pankan kohoras tukkien päällä ku fiäteriillä, kun hevoonen meni minkä kintuusta pääsi eikä uskonu suittista mitää. Joka kiviä ja kantua ei keriinny näköhön valakooses mettäs ja oksien välis. Piti olla valamihina joka hetki hyppäämähä maharollisimman kauas hankehen, jos tukkikuorma kaatuu seliällensä. Ei sopinu jäärä ala – tiätääh sen, kuinka siinolis käyny.

Kyllä kuarmat aina joskus meni ympäriinsä. Piti vain orottaa, notta isä ja Riku tuloo – ja punnerrettihin tukit uurestansa pankalle. Isä ei ikinä ollu häjynä, notta olosin nolootellu hevoosen kans.

Kakulat oli aisaan tilalla – muutoonha aisat olis aina ollu poikki. Tukit ajettiin Antin Liisan tuä maantiän viärehen niskaan päälle. Musta hyppii ketterästi niskojen ylitte, ja

sain vain avata tukkisolomun ja ajaa hevoonen etehen päin, niin tukit putos nätysti niskoolle – ja taas mentihi mettähä, notta paa-kut lenteli kavioosta.

Lehemäjokinen haamu

Hautamäen mumma asuu 1940-luvulla Lehemäjoen Röökinmäen lairas, piänes mökis. Mumma toimitti vanhasta haamujutusta, jota oli ennen vanhaan puhuttu kylällä. Itte se ei ollu sitä koskaa nähäny, vaikka olis halunnu

Kummakivi eli Röökinkivi

sen rookata, eikä sanonu sitä pelekäävänsä, niin ku kylälääset aikoonansa.

Mumma sanoo, jotta vanhan sanonnan mukahan ”tikulla silimähän sitä, joka vanhoja muistelo”, mutta toimitti kuitenkin niitä kummitusjuttuja, kun ruinasin siltä.

Röökinmäes on omat kummajaasensa. Yhyres kylän taloos oli hyvin ahkera, kerkiäväänen ja ahanes akka. Ku muut huilas pyhisin, se painuu Röökinmäen mettähä, kokos marioja, sammalia seinä fyllicksi, käpyjä ja oksia polttopuuksi. Sillekin tuli aikanansa kualema, mutta sepäs on sittemmi nähty hyppäämäs haamuna Röökinmäes.

Vanha sanonta kiiruhultaasesta ihmisestä kuuluu, ”hyppää kiäli vyän alla”. Tällä haamalla oli pitkä kiäli, joka ulttuu vyän alle – ja se juaksi kovaa kopan kans. Se oli useen nähty mettäs, ja kylääset pelekäs mennä pyhänä mariahan.

Mumman tuvan viäres on kauhian suuri kivi, jota sanotahan Kummakiveksi. Sen kiven päällä ja ympärillä on kummitellu. Kivi oli ennen palijo suureet, ja sen alla on ollu luala, johonka kylälääset (tuskinpa asukkahia

kyläs olikaan muita ku Nikulas, Karhulas, Kleemolas ja Tuurilas) oli tullu vainolaasia piiloho.

Röökinmäki on saanu nimensä siitä, jotta siälä pirettihi vainovalakiaa merkiksi kyläläisille siitä, jotta vaara uhkas. Korkialta kalliolta annettihi suvumerkkiä vainolaasten tulosta toistenki kylien asukkahille, joka jatkaa sitä etehenpäin.

Enää ei kiven alla oo lualaa. Sen syrijästä on Karhulan isäntä aikoonansa lohkoonu poralla ja kiilaamalla navettahansa viäläkin käyttökelepooset kiilakivet.

Kummakivi on silti isoo, ja varmaha haamujen ja kummajaasten huilopaikka.

Röökin laavulta ei oo ku karikan nakkoos Kummakivelle. Mumma sanoo, jotta menköhö ne, jotka tohtii, syyspimiällä pualen yän tiätämis huuhuusten päähä kivistä, nii rookaa kiven ympärillä pikkumiähiä (menninkääsiäkö liänöövät) tanssimas, ja kivellä näköö haamun.

Toivottavasti laavulla huilaavat ja laskettelijat saa olla rauhas kummajaasilta.

Luutien tekua

**Ennen vanhaan ei tarvinnu palijo ostella, ol-
tihi omavaraasia asias ku asias. Niin hullua
ei oltu kuultukaan ku tehtahan tekoosesta
luurasta.**

**Maataloos tarvittihi kaiken sorttisia luutia.
Kylis oli useen joku ittellinen tai mäkitupa-
laane – ja saattoo torpparinki sopimuksihi
kuulua taloon kaikkien luutien tekeminen.
Mökkien muarit olivat käteviä kynsistänsä ja
taisivat melekee mitä vaa.**

Varpuluutien valmistusta

Porraspää- ja navettaluurat tehtihi tukevanlaasista (ei riippakoivun) koivunoksista. Riilahluurat tuli lyhemmistä pajunoksista, ja niis laitettihi leheren kiiltävä puali ulospäi. Uuniluurat oli männynoksista, jotka nuakkuu vähä alahapäin, ja kaikki oksat laitettihin yhtäpäi, jotta luurasta tuli väärä – ja soli pitkän varren pääs. Sillä sai hyvin uunin arinalta tuhaat pois.

Kuusen oksista tehtihi tuvan laattian pesuluurat. Oksat piti olla leveetä ja tihijä, ne pantihi aina vooron perähä kaharen pualen, jotta luurasta tuli lyhyt ja leviä. Soli tavallisesti varren pääs (varsi otettihin kituuses-ta näreestä ja kuarittihi – tuli siliä ja luja). Luuralla hinkattihin kahareesti vuares tuvan laattia (jouluksi ja juhannukseksi). Kaks friskiä akkaa tarvittihi pesöhö, toinen roiskii kuumaa lipiävettä ja rotevee hinkkas luuralla (lipiä tehtihi koivuntuhkaa liottamalla). Sillä konstin tuli valakooset flankut taas hyväksi aikaa näkyvihi.

Jos tuvan laattialla oli mattoja, niiren lakasuhu oli varpuluurat. Ne tehtihi variksenmarian juuresta. Luuran keskelle pantihi muu-

tama tukeva koivunoksa, jottei luurasta tullu liika vetelä. Varpuluuras piti olla pitkä siret. Se sirottihi palio piremmältä ku muut luurat – siihen ku ei pantu vartta.

Varpuluuta kasteltihi ennen lakaasua porraspääs kuumalla verellä ja puristeltihi ensin vesi pois. Sitte soli hyvin nepsä ja otti to-munki joukkohonsa.

Saunavihtaan teos oli jokahittella omat kons-tinsa – kuunkiarrot, puulajit, paikat ja aijat oli hyvin tärkeetä.

Sitte tehtihi kans näreen oksanpäistä hyviä patapesimiä ja takkakiven siivuajia. Kaikkihi näihi otettihi siteeksi nuaren koivun ohut runkovarsi. Sen piti olla suara ja vähäoksaa-ne, larvas mialuummin vaa muutama haara. Tyvipää pantihi jalaan alle, ja kiärrettihi joka kohorasta notkiaksi. Ne jo’oli huanot käsi-voimat (ja kersat) väänti vittaksen kasvava-na, kun soli vielä tukevasti maas kiinni.

Pareet oli teherä luuta heti tuaresna ja kuiva-ta sitte vaikka seinällä naulas tai orres riip-pumas.

Luutia tehtihi aina yhyrellä kerralla koko vuareksi.

Pässistä on moneksi

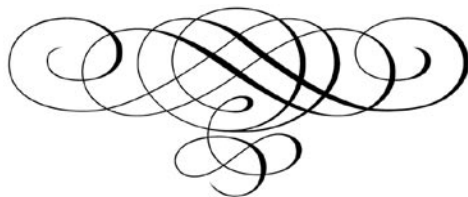
Syksyysin pruukas kerittemäaikana haista lampahan villoolta. Keritteminen tehtihi kahareesti vuares, keväät ja syksyt. Syysvil-lat oli pitkiä ja puhtahia, ku kesän satehet oli pessy lampahien seliät. Noli ulukoturvilla yätä myäre, eikä miahustakukkaa filttaantu-nu niin ku talavella palavan ketan päällä.

Keritty ja keritsemätön lammas

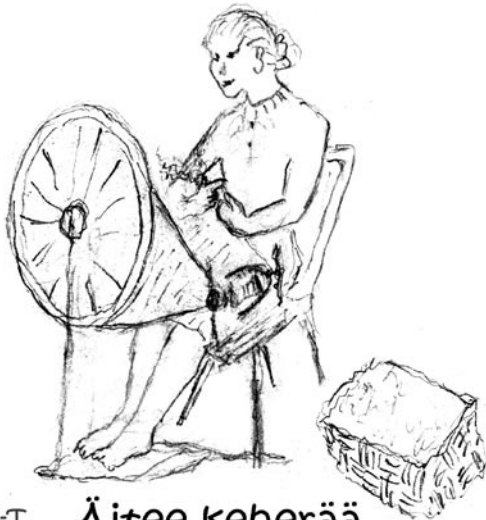
Lammashaat plaatihin teherä kivikkoosihi katajamäkihi panenta-airalla. Airan piti olla tihää ja komiaa. Pohojalaases airas oli pitkät airakset, eikä mitää riukuja. Yhyren airaksen pää sai loppua ylimmäästen pystyseipähien välis. Laskuojat ja savikaivo olivat useenki haas juamapaikkoon, muutoon tuli traahata vettä hakaha. Toisinansa tarijottihi suurusvelliäki, jos oli kuivaa ja äpäres hua-noa.

Syysvillaa oli ilo keritä, soli palio parempaa ku kevätvilla. Loimivillooksi erooteltihi isojen karojen suuret ja karhiat villat. Niistä sai hyvää loimilankaa, joka kesti kyllä yksinkertaasenaki loimena, jos kutoo pesemättömänä. Färillistä lointa varte piti villat färijätä. Yksinkertaasta lointa ei kestäny pestä ennen kutomista. Hyvin tarttuu villoohi färä ja hu-paasta soli korian färisten villojen karstoo ja keheröö.

Villan kehräystä ja kutomista

Keväälliste kakkujen ensivillaa sanottihi liäminääsiksi, soli maharottoman pehemoosta ja vanuvia piros ja pesus. Niistä pruukattihi teherä vauvan verhoja, joirenka ei trenkänny olla kauan piros. Jokei kersan klettuja tarvinnu, pani ne raanuuhi ja ryijyyhi. Seinällä pirettävää ei tuan tuasta pesty.

P. R-T

Äitee keherää

Kaikkiin paras villa oli hernehen kokoosta kiharaa, sellaiset villat erooteltihin kurinlangaksi ja sitähä eniten tarvittihi, soli parahan pehemoosta ja lujuuski kohtalaane. Riippuu keherääjästä, kuinka kiärää päästi rullallensa. Jos keherätes antoo nukkahaarukalle vimmatusti rinkiä ja kerrateski vielä lisää, sai lujempaa lankaa – mutta soli kans kovempaa ja lujempaa.

Kerites lampahia sitte arviotihi. Huanovillaaset lahtihi. Joku nukerivillaane karoopoi-ka joutuu talavella purottoho kukkaronsa ja kesällä kasvattoho talikerrosta ja lihaa. Syksyllä oinasparka lyötihi penkkihi.

Syränkaluperunat keitettihi jo tappopäivänä, jotta lahtariki sai syärä ja joskus naapuriki. Verileipiä pässistä ei saanu ku neliä, mutta ku riiputetusta lihasta lampaha kontti veret-tihi uunista, nii jo tuli tirsuusimmanki vesi kiälelle.

Talia tuli sitä eneet, mitä lihaveet ruho oli. Tali jauhettihi lihamyllyllä ja sualalla säilöttihi kruusifatihi. Siitä kelepas sitte koko talaven kerran viikos keittää höystöperunat – ja voi armias, ku se höystö hyytyy suupiäli-

hi. Se piti tulikuumana klipikoora suihinsa. Kyllä sitä höystöä aina jonku verran pääsi härskiintymähänki, mutta ei sitä menöhön paasattu, kersat sai siitä valaa jouluksi kynttilöötä. Vähä se sua pakkas kynttilöös paalas prätäjämähä, muttei se haitannu. Pihkaa sulattihi talin joukkoho, nottei olosi nii haissu härskiltä, ja vanhoosta vesifärinapiista sai niihi färiäki. Nii vaa pula-aikanaki oli kynttilävalakiaa.

P. R-T

Kankahan kutomista
vanhoolla "soholopuilla"

Lampaha villa oli hyvin rasvaasta. Kyllä akkaan käret voiteloopuu kerites. Ne oli halakioomis ja kaluumet oikee variksensaappaahis, ku on syksyllä leikkuulla oikee pilliääsiä laihos ja lopuiksi perunamaalla ja naurismaalla ravan seas oteltu.

Hianolla lanoliinilla tuli rasvattua kerittämäpäivänä, ja ku oli oikee häjyjä halakioomia, käytettihi niihi ihiran nahkaa. Sen alla rupes pehemiämähä ja paranoho pakimmakki sormenpäät.

Siemenestä kankaaksi

Pellavaa asetellaan kuivumaan

Pellavan nostoa

Pellava on vanha kasvi, joka mainitaan jo Mooseksen kirjassa. Egyptistä on löydetty muinaishaudoista 5000 vuotta vanhaa pellovakangasta. Pellavan viljely menestyy lauhkean ilmanalan maissa. Vanhoista ajoista asti on käsityönä tehty pellavakankaita.

Pellava on yksivuotinen kasvi. Se menestyy savipitoisessa multamaassa, joka ei kasva roskaa (ne on ehdottomasti perattava pois).

Kun pellavat muuttuvat kellanruskeiksi, vedetään ne käsin juurineen maasta ja sidotaan pieniksi lyhteiksi, jotka järjestellään lauta-

Pellavan liotusta

ristikon päälle ja sidotaan yhteen lautojen väliin vesiliotusta varten.

Liotuspaikka voi olla savikaivo tai virtaava vesi. Kun kova kuoriossa irtoaa pellavasta helposti, ja käteen jää pelkkä kuitu, saa pellavat nostaa pois vedestä ja laittaa kuivumaan.

Seuraavana kesänä, kuumana aurinkoisena päivänä, pellavalyhteitä hajoteltiin ja käännettiin auringossa.

Häkilöintiä

Pellavan loukutusta

Loukutus, klihtaus ja häkylöinti aloitettiin usein porukalla, ja saatiin aikaan kauniita ja puhtaita "sormahittia". Parhaista ja pitkistä pyöriteltiin "tortin" ympärille, josta sai keh-rättyä loimilankaa tai pöytäliinan kudelan-kaa.

Jäljelle jäi paljon lyhempää pellavaa, jota sa-nottiin rohtimiksi. Nekin lajiteltiin pituuden mukaan, ja niistä kehrättiin eri kankaisiin kudelankaa. Huonoimmat käytettiin säkki-kankaisiin.

Lehemän ostos

Oli se vaa kova päivä, ku krannista lähärettihi lehemän ostoho. Kauan sitoli jo tohaattu ja funteerattu pualehe jos toisehe – ostetaan-ko vai orotetaan-ko hehevosta. Viime keväänä oli parahi lehemä kuallu mahan repieämisehe, ja ny olis tarvittu lypsylehemä tillalle.

Kahta luatettavaa ystävää, isäntää, oli pyyretty ostoapumiähiksi ja valittemaha tosi hyvää lehemää. Ei sitä ny kylän suurimpaha taloohi passaa mitä rookaa tuara – pitää olla komia ja suuri lehemä ja erinomaasilla paperiilla, eikä ny aivan mistä rookaa saa ostaakaa. Nuan evästi emäntä matkaha lähtijöötä viälä portahilta perähä. Hinnastakaa ei trenkää tinkiä – ja varijelkoho mitää kantturaa tälle markille vetämästä.

Lähtivät siitä sitte tuanne ruattalaaselle pualelle, ku oli emäntä kuullu, jotta siälä niitä olis oikee rotulehemiä myytävänä – eikä mitää pyhiä lehemiä niin ku tällä kylällä. Friisi-lääsiä ne pitää olla tämän huushollin karja.

Ostomiähet kiärtivät huushollista toisehe, yrittivät tolokata ruattia ja suamia vooroo-sinsa, engliskaaki tuli jo varmaha sekaha, mutta lehemä tuatihi takuulla hyvä.

Yksinäinen halla

Olen yksinäinen henki. Olenko todella kaikkein yksinäisin luotujen henkien joukossa? En kai, mutta miksi me yksinäiset henget emme saa koskaan tavata, emme koskaan liittyä edes tuokioksi yhteen? Miksi meidän tehtävämme on niin yksinäinen, miksi Sinä suuri Jumala loit meille niin mielettömän yksinäisyyden kestämaan tämän maallisen elinajan, ja meidän on se pakko kestää?

Yksin vaeltelen kesäisin aavoilla soilla, aina samat maisemat vuosituhannesta tuhanteen. Talvisin kiisin hirmukiireellä pitkin maita ja mantuja. Leudot päivät nuokun kalloin rotkoissa ja vuorten onkaloissa.

Onko tämä oleminen minkään arvoista? Ehkäpä se on, kun se kerran on osani. En sai-

si purnata sitä vastaan, koska se on minulle annettu. Mutta sittenkin ikävöin joskus kyyneleihin asti – miksi minun on kylvettävä vain kuolemaa, vain kimaltelevia jääpuikkoja. Koskaan en näe puhkeavaa elämää, en kasvua auringossa. Olen kuoleman kuutamokulkija, olen harmaa halla.

Vetelys-kissin syntymäpäivä

Vetelyksen syntymäpäivä oli eileen. Kuinka moni sen tiäsi? Ei monikaan. Vetelys itte oli sen kyllä muistanu, muttei ollenkaa sitä, kuinka palijo se mahtoo täyttää. Vetelys olis kyllä pitäny synttäriänsä jok’ ikinen päivä, ku vaa olis piretty. Kyllä niitä muuten monta kertaa vuares pirettihinki, ja Vetelys itte juhlii aina täysin mitoon.

Arvaat kai ny jo, notta Vetelys on Arvon kissi. Silloin oli aina synttärit Vetelyksellä, kun Arvo toi kaupasta silakoota – ja se oli aika usee. Jos Vetelys olis synttärillänsä täyret

vuaret täyttäny, niin kyllä solis kirotun vanha kolli. Mutta Velelyks oli parhaas Katin iäs.

Vetelys oli angorakissin ja jonku muun naukujaasen jäläkeläänen ja nii maasti ruma takku. Arvo sen ku vielä vatkas mennen tulen ja niisti sitä molemmista päistä, nii jo pitää tiätämän, ku sellaaasen kovakouraaasen känsäkynnen syls pruukataha, miltä kolli näyttää.

Vetelys se osasi olla ku henkensä heittäny raato, jokei vielä oo kangistunut, vaikka kylä se joskus tyrnistyy, jos oivalti jostaki välisä pääsemähä karkuhu.

Kissaan hyysääjistä

Kyllä rupes sitte jo tosisnansa napottamahanua oikeere luannonsuajelijoore flääsyämiset ja yhyre ja saman kissijutun tähäre. On niitä kulukaa maailman sivu jouruttu kollinretkalehia hävittämähä konstilla jos toisellaki. Johan olis mouruajia maailma pullollansa, jos niitei olosi eres vähä falakattu.

Ei ennen vanhaa praatattu yhtää, vaikka kehuuki viänehensä isoomahaase natukissin säkillä kivenmollikan kans savikaivoho. Hyvillänsä oltihi, ku vähän eres vähenivät. Kyllä kissiä aina piisaa, noon kovia penikoomaha.

Nyt ei löyrä eres kunnon savikaivua, johonka liiat kissit uppuaas. Muuten – olisko kellä viraatonta prunnia? Olis tarvesta (ku ne ei anna vanhoolle muariille aseenkantolupaa eres kollintappovehejestä varte, karikkaa käsköövät antaa, siihen ei trenkää lupaa vouvata).

Kulukaa ny te närväpäiset tosi luannonsuajelijat – oottako koskaa ajatellu, kuinka maanviljelijän pitää hoitaa vasikkaa ja porsasta, passata ja hyysätä sitä perinpohjin?

Lihoottaa ja piristää, nottei se suinkaa vaa tressaantuusi. Vitamiinit ja hormoonit pitää olla sopivas sortis. Lauleskella pitää ja hiaroskella, pestä ja silitellä kaiken aikaa. Sitte ku soon elämänsä parhaas kunnos, niin nirri vaa irti – ja herraan poskehe!

Hyi olokoho – eikoo teistäki raakaa? Mä raa-uun aina, ku elukan piti lahtihi, ja silti jou-ruun elämäni niitä kasvattamaha.

Ja aina vaa eneneväs määrin lyärähä lahtia penkkihi, eikä luannonsuajelijat oo moksiskaan. Kissaan kans tärjäivät, vaikkolis suurremmiski asioos reiroota.

Haukkamainen siivouspäivä

Tein joulusiivoja ja aivan selvästi oli se tavanmukainen joulusiivousstressi päällä. Tuiskin ja huiskin, paukuttelin ovia ja trohonasin lavittoja kumohon – monen suuren musteloomen hinnalla.

Verin aikamoosta laiskan tarakkaa sänkyverhoja pihalle, joittei ovipiälet millää tahtonu antaa myäri. Portahilla knippusin hajonnutta lunttuläjää tivihimmälle, jottei olosi trengänny pitkin pihaa vetää niitä narulle.

No – mitä ny – taivahalta tuloo suaraa niskaha höyheniä ja mustanharmaa läjä, jottei meinaa väistämähä keriitä. Jos olis ollu viälä höyhentyynyjen aikaa, olosin ollu varma, jotta siinä ovenkrivas yks tyyny halakes, ja tuuli siappas koko hoiron pemitellen sitä ympä-

riinsä, mutta jostakin muusta nyt oli kysymys – niin ku olikin.

Musta teeri-parka siinä mun jaloos pyristeli henkihiäveris, ja isoo haukka hakkas sen rintapäästä senku kerkis. No jo pitikin vanhan ämmän pääs kiärtää järki hilijaa, ku niin ällikällä oon lyätynä. Sitten paiskasin sänkyverhat pihaha ja yritin potkia haukkaa, ku ei oikee tohtinu paliahin käsin yrittää – niin vihaaselta se hurjistunu haukka näytti. Lähti se siitä lentoho, ku sille karijuun ja potkin lunta päälle.

Teeren olosin saanu kiinni, mutta hairas nii syränala ilikiästi, ku sillä oli aiva syrän paliasna ja rintapää auki. Voi sentähäre kumminki – ja musta ku ei oo sitten minkääläasen elukan lopettajaksi. Siitä se traahas ittensä liiverin ala. Mä jäin vahtihin, jottei kissit mee sitä enää repimähä. Ku miähet tuli, ne sen sitte päästi kärsimyksistä.

Tuvan katolla oli kovat peherryksen jälijet – siälä ne oli ensin tapellu. Siitä sitte tuli vielä kovat keskustelut – syärähänkö teeri vai ei, mutta mä en ruvennu sitä miähille kypsytte-

löhö. Pualustauruun sillä, jotton joulusiivot kesken – syäkää raakana, josetta itte paista.

Se oli haukkamaanen siivouspäivä.

Peleko pois

Kyllä sitä vaa rehevänä saa olla siitäki, kun oikee rennosti peliätä taitaa – niin ainaki meirän paikan akat pruukaa trossata. Moon aina jääny siinä asias niitä jäläkehe – niin ku ny mones muuski. Mä ku oon kattonu, jotta tarvittoo palio tärmää, jotta kehtaa kunto- lenkilläki pimees ruveta funteeraamaha, jotta mitähä mä ny oikee helekkaristi rupiaasi pelekäämähä, ku ei sitten kirullakaa keksi mitä solis – märköjä eikä pöyröjä löyrä kattelemallakaa.

Meirän isä on pruukannu sanuakki, jotta ku meirä äitee pöyröön rookaas, nii kyllä pöyröo-parka luajaansa kiittääs, jos se äireen kynsistä vielä hengis seleviääs. Hm... Miksen mä sen ny kyllä ytimiä myäri pelemuttaasi ja kattoosi, mitä se sisällänsä pitää, mutta kyllä

**mä sen hengissä menemähän päästääsi – jos-
pahan rookaas mennä meirän mäen akkoja
pelijättelöhö – heh!**

**Menny talavena mäkin sain sitte oikian ai-
heen näyttää, notta mäkin osaan kyllä pelijä-
tä, vaikkei ne akat taharo sitä millää uskua.**

**Soli nii, jotta hakkooporukka kuluki siälä
meirän takana Kivinevalla koko kevättala-
ven mettätöis. Ne jätti työkalunsa aina yäksi
mettähä, ku siältä oli pitkä matka trohonata
tiälle – ja kuka sitä ny aina sahojansa olis ko-
tia traahannu.**

**Saaren Ristokin oli yhtenä päivänä viäny uu-
ren terän sahaansa, mutta kulukaa ny, ku
mä seliitän – seuraavana aamuna, ku se meni
hakkooplassille, oli sillä uurella sahanterällä
päästelty täyrellä kaasulla kaikkihi ympärillä
löytyvihi kivihi.**

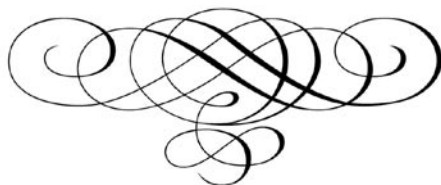
**Saha oli menny aiva pilalle – ei suinkaa se
mikää kivisaha ollu. Koko porukka oli ko-
koontunu ihimettelöhö, notta jopa ny on
kummaa. Yhtää kloppisakkiakaa ei keksitty
eikä hoopojakaa, jonka oli pitäny saara yäsy-
rännä kiviä sahata.**

Sahaaja jäi täysin arvootukseksi – mikä ihmehen pöyröo mahtoo olla. Meirän paikan akat rupes taas sitte pelekäämähä sahan tylysyttäjää, ja tottaha sellasta ny mäkin pelekään, notten tohori mennä ny ollenkaa kuntolenkille, ku on kerra oikiaa peliättävää.

Moon kyllä menny, mutta toristanu akoolle pelekääväni kans sahan tylysyttäjää. Kyllähän sen ny ymmärtää, ku on kamalan tylysä jo muutoonki – notta jos lisää tylysyttääs, nii ei varmahan pystyysi enää yhtää mihinkää.

Sitä varten moonki aina varooksii paiskannu vanhan pokasahan terän kaulahani, kun oon lähteny kuntolenkille. Jos sitte sattuus sahan tylysyttäjä tulla vastaha, ruataasisin het sille sen vanhan terän, ja kun se intaapuus sitä tylysyttämähä, prytääsihin mä pakoho.

Kyllä mäki sahan tylysyttäjää pelekään – aivan varmaan päälle!

Haamu hallavas huurus

Potkaasen sontaaset navettasaappahat kin-
tuustani navettapadan kylykehen, notta pas-
kat pirahtaa. Hengästyksis ruataasen navet-
tatakin perähä. On mukamas kiirus – ja jotta
mihinkäkö? No tiätysti mettähä pitää joka
ikisen raon, minkä huushollin töistä rakoo-
loo – käyttää hyväksensä ja painua pualame-
he. Nykkin nousin tuntia ennen, jot olis vähä
pireet aika olla mettäs ennenko laiho o kui-
vaa ja painutaha puimaha. Silloon on oltava
prikullensa paikoollansa, ku on pellolle me-
nosta kysymys.

Ku on maailman riattaus munkin vanhan
ämmän nii pilannu, jot oon ruvennu manke-
lia himoottemaha. Ei siinä palio auta satoo
tai paistoo – aina pitää mettähä tresuuttaa ja
haamuta marioja ku viimeestä päivää. Eikä
sitä nykkää palio vasikkoja silooteltu – äkkiä
vain säkki kainalohon ja ämmä mettähä.

Huuru nousi sakiana nevalle aamuauringon
sitä lämmittäes, ku pääsin nevan laitaha. Viä-
lä muutama sata metriä oikealle, nii onpa-

ha siälä hyvä mariapaikka eileeseltä tiaros. Hengästyksis puhallin ku palakehilla ja hikinorot juaksi pitkin selekää. Teeriä lähti peliästyksis pakoho moensta puskasta. Näyttää tullehe hyvä lintuvuasi ainakin tällä nevalle.

Kun siinä vähä puhallin ja ainasin ruvetta noukkimaha, nii jopaha kuuluu hetkestä matkaa huurun seasta aikamoosta tohuuttamista. Oikee rupesin kuunteloho, mikä täällä jo aamukamuulla puhaltaa – onkahan se hirvi?

Hyi olokoho, ei se auta, kyllä mun marioja ainakin pitää saara. Kun tarkkaha tiiras nevalle, nii reiruhu huurun joukos joku haamu heiluu. Hyi ku ilikiästi oikee hairas syrän alta – lähtiäkö kotia, vai ei. Ei sittekää, pitää saara se mankeli, vaikka mihinkä hintaha. Litra litralta se tuloo likemmäksi.

Haamu huurusta lähenöö samas suhtehe. Joka litran jäläkehe tähystelen ja kuuntelen, yritän lymmyytelläki kivien ja puskien taa, jos vain suinki marioja piisaa piilon pualella.

Sitte kyllä rupiaa huurun seasta selekiämähä haamu. Pitääskö tuata pelijätä? Emmoo kyllä

**pahoon ketää pelijänny. Huikkaan sille ker-
ran jos toisteki, ja se näyttää tryykäävän pus-
kaha piiloho. Meen kohori, huikkaan taas,
ja sillo se seisoo aiva vastapäätä – krannin
Elli!**

**Nauramma makiasti, ku molemmat peliätä-
hä haamuja tualla siivolla.**

Tuurilan silta

**Miksei jokahine saa kirjioottaa omasta sillas-
tansa – ooha sitä ny kaikenkarvaasia siltoja
kullaki, joista passaas kriivata. Mä kirjiootan
ainakin Tuurilan sillasta, ku sitä tehtihi vuasi
takaperin kesäsyränä kylyvö aijan jäläkihi.**

**Erellis talavena jo hakattihi niskoja ja kan-
sivärkkiä. Naapurin trenki suuttuu heti, ku
sen niskat oli niin piäniä, jotta muut hylykäs
ne kelevottomina. Se toiki sitte oikee tosi nis-
kat, mutta lopuiksi pääryttihi ostoho jytkyt
rautaniskat, ja trenki pyyti saara vanhat nis-
kat laskuojaan siltoja varte, ettei tarvittisi
haaskata mettää. Sen taloos ku oli mettääki**

het pualta eneet ku muilla, mutta eihä sitä voi haaskata. Voi että trenki vei niskat iloosna poikana takaasi lisän kans.

Sillan teko katkaasi kuluun maantiälle Tuuri-laasilta moneksi päivää. Maitohinkit sirottihi köyren päähä ja paiskattihi jokehe. Toinen veti yli joen ja jatkoo matkaa siihe suuntaha, ku kulloonki oli tarves.

Kyllä siihe joku flankku aika pian saatihi, jotta pääsi käymäjalakaa ylitte, ku oli esti muis-tanu viärä polokupyäränsä ja traktorinsa yli matkan jatkua varte.

Sillan teos ei ny pahempia riitoja ollu, mutta takanapäin aina vähä muristih, ku jokku joutuu tekemähä tyät, toiset hoiti vain puhumisen ja toiset toi vääriä, vanhoja nauvoja, joita sitte oikoo.

Lopuukis piti kunkin tuara lahokyllästystä – ja jokahinen toi eri färistä. Oli aina kolome eri färistä flankkua, jotta lehemäkki rupes astelemahan ja harkkoomahan aina veheriääselle flankulle – puhumattakaa ihmisistä.

Oli kivi seurata käypälääsiä sillalla, ku ne aina harkkoo färrien mukaha.

Lehemäjoki

Lehmiä Lehmäjoella

Joki oli ennen komia päällekkä päin. Turha väittää vastaha. Monta vuaren aikaa se osas eroottaa oman laaseksi. Siinä oli aina vettä kuivanakin kesänä, ja orotas kevättä – silloon se tuluvii ja voi sitä veren määrää.

Vesi levis kauas pelloolle. Koko kylä heräs, eikä kukaa marissu enää keripukkiansa. Muarit sitaasivat hilikkunsa kiriemmälle ja siunaalivat klasipiäles, kun kolomekki siltaa meni peräkanaa.

Faarit nosti housunliirinkiänsä, kaivoovat tallin kertakopasta potun plakkarihinsa ja lähtivät sitte suurimman porukan jatkoksi. Se oli ku juhulakulkue kylän läpi.

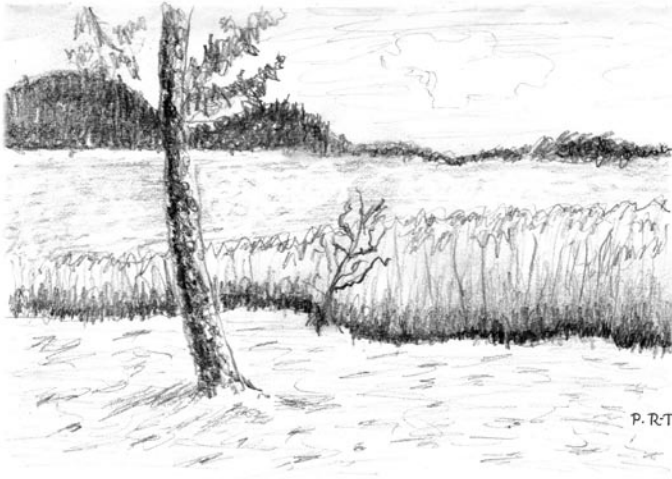
Joskus saatihin silta verettyä maalle. Toisenki pullollinen ryypättihin ja akat siunaali märkien housujen ja sukkien kuivoota.

Kastuuha sitä tuluvan aikana.

Lehmäjoki tulvii. kuva: Pohjankyrö-lehti

**Puutarhassani on
maailmankaikkeuden
kauneus ja ihme**